

Rozvoj klíčových kompetencí studentů hudebních oborů

Kysil Nataliia

Úvod

V souladu se vzdělávacím systémem jsou pro moderní učitele vytvořeny nové požadavky a nové úkoly zaměřené na vytváření a rozvoj vzdělaných, tvůrčích, kompetentních a konkurenceschopných lidí žijících v podmínkách dynamického vývoje společnosti. Nové vzdělávací paradigma je založeno na potřebě neustálého využívání a aktualizace znalostí, společenských věd a životního prostředí, jakož i na propojení, systematizace a využívání kompetencí.

Dnešní vzdělávací systém čelí výzvam, jejichž cílem je vytvoření nezbytných podmínek, pro kvalitní vzdělávání zaměřené na tvorbu, vývoj a profesní formace studentu na základě národních a univerzálních hodnot, úspěchy vědy a praxe¹. Prioritou je zajistit kvalitu školení konkurenceschopného personálu. Vyšší požadavky jsou kladeny na individuální a odborné vzdělávání učitele, na němž do značné míry závisí úroveň vzdělání společnosti jako celku. Zvláštní pozornost je nutné věnovat přípravě budoucího učitele profesionální, jehož úkolem je realizace vzdělávacích programů zaměřených na utváření osobnosti žáka, rozvoj jeho individuálních schopností, pozitivní motivace a tvůrčích dovedností, podporujících seberealizaci. Klíčové kompetence jako speciálně uspořádaný soubor charakteristik (znaky) osobnosti, které by jí umožnily účinně působit v různých oblastech života a je jednou z celkového obsahu vzdělávacích standardů a konstatuje, že klíčové kompetence patří schopnost učit se, komunikovat (rozvoj dovednosti důležitých pro vedení dialogu, diskuze), nativní a cizí jazyky, kompetence k řešení problémů (kritické myšlení), kompetence sociální a osobní (poskytování prostoru pro osobité hudební projevy studentu), občanské kompetence (seznamování studentu s hudebními díly a autory).²

Dne 17. ledna 2018 Evropský parlament a Rada Evropské unie schválily rámcový program pro aktualizaci klíčových kompetencí pro celoživotní učení. Hlavními cíli rámcového programu Evropské unie jsou:

- identifikujte klíčové kompetence potřebné pro zaměstnanost, posílení postavení, aktivní občanství a sociální integraci;
- vytvořte průvodce pro tvůrce vzdělávací politiky, poskytovatele vzdělávání a odborné přípravy, pedagogické pracovníky, poskytovatele vzdělávání a zaměstnavatele, stejně jako studenti;
- podporovat úsilí na evropské, národní, regionální a místní úrovni na podporu celoživotního učení.

1. Hudební kompetence³

"**Kompetence**" lze chápat jako okruh otázek, ve kterých je identita dobře informována, profesionálně rozumí problému v širokém slova smyslu nejen znalostně a dovednostně.

Hudební a pedagogická činnost je charakterizována strukturou, kterou určuje specifický charakter hudební výchovy a zahrnuji:

- profesní činnosti;

¹ HUČÍNOVÁ, Lucie a Jaroslav JERÁBEK. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007.

² KOCOURKOVÁ, Šárka, PASTOROVÁ, Markéta a Jan TUPÝ. *Klíčové kompetence ve výuce na základní škole a gymnáziu*. 1 vydání. Praha, 2011

³ ROTREKLOVÁ, Anna. *Hudební kompetence pedagogů předškolního vzdělávání v teorii a v praxi*. [online]. [cit.2020-10-28].

- kognitivní kompetence;
- osobní hudební kompetence;
- hudební kompetence k samostudiu;
- kreativní hudební kompetence.

Hlavním, co může charakterizovat studenta je rozvoj jeho kompetence. *Kompetence* je obecná schopnost založená na znalostech, zkušenostech, hodnotách, schopnostech získaných učením. Klíčové kompetence zvládnutí, které studentům umožní řešit různé problémy v profesním, společenském, každodenním životě, jsou kognitivní, osobní, sebevzdělávání, sociální, osobní zdraví, tvůrčí kompetence (*obrázek 1*).

Kognitivní hudební kompetence

- všeobecné vzdělávací úspěchy v oblasti hudby;
- budování objektivně existujících vazeb mezi hudbou a jiným uměním;
- umělecké a estetické vnímání zahraničních skladatelů v širokém spektru typů, žánrů a forem (folk a profesionální, sborové, symfonické, vokální, instrumentální, vokálně-instrumentální atd.);
- zvládnutí hudby ve spojení s jinými formami umění pro hlubší pochopení specifik jeho obrazového jazyka a obecných vzorů umělecké reflexe reality a vnitřního světa člověka v umění.

Osobní hudební kompetence

- rozvoj individuálních schopností a talentů;
- povědomí o vlastních silných a slabých stránkách;
- schopnost přemýšlet;
- tvůrčí intelektuální úkoly a dynamické znalosti;
- osobní dovednosti učit se a provozovat hudební znalosti;
- získání vokálně-sborových dovedností v procesu hraní písní (lidových i současných);
- zpěv s doprovodem a bez doprovodu;
- schopnost hrát základní hudební nástroje (rytmický doprovod k písním atd.);
- schopnost improvizovat (vokální, instrumentální, rytmické, plastové).

Hudební kompetence k samostudiu

- schopnost samostudia, organizace vlastních metod sebevzdělávání;
- odpovědnost za úroveň sebevzdělávání;
- flexibilita aplikace znalostí, dovedností, dovedností v podmínkách rychlých změn;
- trvalé sebezkoumání, vlastní sledování vlastní činnosti.

Sociální hudební kompetence

- spolupráce, týmová práce, komunikační dovednosti;
- sociální jednota, schopnost definovat osobní role ve společnosti;
- kultura mezilidských vztahů;
- interakce složek sociální zkušenosti člověka – hudební znalosti, dovednosti, tvořivost, komunikace;
- využití hudby jako prostředku komunikace a tvůrčího vyjádření osoby, praktické zvládnutí základních hudebních pojmů a nezbytné hudební terminologie.

Kreativní hudební kompetence

- schopnost identifikovat a řešit problémy;
- flexibilita;
- schopnost vyjádřit velké množství nápadů;
- originalita;
- schopnost reagovat na nestandardní podněty;
- schopnost řešit problémy, tj. analýzy a syntézy.

Obrázek 1. Hudební kompetence

2. Profesní kompetence

Profesní kompetence s ohledem na pedagogickou činnost se rozumí v profesionalitě studenta, která určuje jeho schopnost účinně řešit odborné problémy vznikající v pedagogické činnosti v konkrétních reálných situacích. Student musí využívat své znalosti, dovednosti, zkušenosti, životní hodnoty a morální pokyny, své zájmy a sklony. *Profesní kompetence* se projevuje v pohotovosti (motivaci) studenta aplikovat znalosti, dovednosti a zkušenosti pro úspěšnou profesní nebo jinou činnost, umět řešit problémy ve studiu.⁴

Student by měl být schopen:

- učit se s ostatními studenty (týmová práce) a samostatně;
- rozumět počítačovým technologiím a jejich využití ve vzdělávacím procesu;
- naplánovat a organizovat si učení studijního materiálů;
- plánovat svůj vlastní čas;
- mít motivaci k učení;
- učit se jednat;
- učit se poznávat.

Pojem profesní kompetence je nejčastěji používán ve spojení s pojmem pedagogická způsobilost, která se vztahuje především k problematice zkušeného učitele. V současnosti bývá tento pojem spojen s problémem vzdělávání a profesní přípravou učitele.

3. Klíčové kompetence

Hlavní activity pro tvorbu klíčových kompetencí jsou:

- povzbuzovat se, snažit se vytvořit něco samostatně;
- projevovat zájem o úspěch jiných studentů, myslet na svůj cíl;
- nastavení realistických cílů;
- povzbuzovat názor někoho, kdo je jiný než ostatní;
- zapojovat se do různých aktivit, rozvíjet kreativní schopnosti;
- nebát se vyjádřit své chápání problémů
- naučit se klást otázky a vytvářet návrhy;
- naučíte se poslouchat a snažit se pochopit názory ostatních, ale mít právo nesouhlasit s názorem jiných k jiným hodnotám, zájmu a schopnostem;
- hodnotit výsledek své práce;
- podporovat ostatních student, pomáhat jim odstranit nedostatky;
- rozumět, že něco nevědět je prvním krokem k „vědění“, a „porozumění.“⁵

Moderní svět i v důsledku vývoje moderních technologií a globalizace, se stává pro studenty otevřeným a dává jim mnoho příležitostí. Kompetence představuje pro studenta schopnost, která je založená na znalostech, zkušenostech, hodnotách při výkonu jeho profesního nebo osobního života. Profesní kompetence tvoří základ pro stanovení profesního profilu (pro studenta je to studium), který je nezbytnou součástí každé profese v pracovním světě. Pod pojem profesní kompetence studenta je možné zahrnout ty schopnosti, vlastnosti, teoretické a praktické znalosti, které tvoří nezbytnou součást pro výkon studia.

⁴ VAŠUTOVÁ, Jaroslava. Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu. Brno: Paido, 2004. 190 s.

⁵ MŠMT. *Klíčové kompetence*. [online].

Seznam literatury

HUČÍNOVÁ, Lucie a Jaroslav JEŘÁBEK. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. ISBN 978-80-87000-07-6.

KOCOURKOVÁ, Šárka, PASTOROVÁ, Markéta a Jan TUPÝ. *Klíčové kompetence ve výuce na základní škole a gymnáziu*. 1 vydání. Praha, 2011. ISBN 978-80-87000-72-4.

MŠMT. *Klíčové kompetence*. [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/klicove-kompetence>

ROTREKLOVÁ, Anna. *Hudební kompetence pedagogů předškolního vzdělávání v teorii a v praxi*. [online]. [cit.2020-10-28].

Dostupné z: https://is.muni.cz/th/wy20o/Bakalarska_prace_Rotreklova_470701.pdf

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido, 2004. 190 s. ISBN80-7315-082-4

Rozvoj klíčových kompetencí studentů hudebních oborů

Resumé

Článek se zabývá klíčovými kompetencemi a přednostně hudebními kompetencemi, profesními kompetencemi a klíčovými kompetencemi. Je zaměřen na vysvětlení pojmu klíčové a profesní kompetence. Jejich důležitostí a významným postavením ve výuce studenta. Vysvětlení hlavních činností a důležité normy pro rozvoj jeho kompetencí.

Development of key competences of music students

Summary

The article deals with key competences and preferably musical competences, professional competences and key competences. It is aimed at explaining the concept of key and professional competence. Their importance and significant position in the teaching of the student. Explanation of the main activities and important norms for the development of its competence.